

Rozhodnutia Najv. súdu R. Č. S. vo veciach trestných.

Trestný poriadok nepriznáva ani súdu I. stolice ani súdnej tabuli právo odmietnuť odvolanie, ktoré bolo písomne ohlásené bez udania predmetu, dŕiev, než bolo prevedené pokračovanie podľa § 391. Trp. (Zm III 380/26 z 12. VI. 1926.)

Rozsudkom súdu I. stolice bolo šesť obžalovaných obžaloby sprostých a to čiastočne podľa § 326. č. 2., čiastočne podľa § 326. č. 3. trp.

Verejný žalobca bol so sprostujúcim rozsudkom súdnej stolice spokojný a v zákonitej lehote ohlásila proti nemu odvolanie poškodená, a to bez bližšieho označenia a súčasne žiadala o doručenie rozsudku k rukám jej advokáta (č. 1. 79).

Rozsudok bol zástupcovi doručený 26. února 1925, avšak prevedenie odvolania bolo podané k súdu až dňa 13. marca 1926, totiž po uplynutí 8-dňovej zákonitej lehoty.

Súdna tabuľa preto prevedenie odvolania jako opozdené podľa §§ 389., 400., 422. trp. odmietla. Odmietla ale tiež ohlásené odvolanie samo. To odôvodňuje tým, že v dôsledku odmietnutia prevedenia odvolania jako základ preskúmania napadnutého rozsudku prichádza v úvahu len opravný prostriedok zástupcom poškodenej, avšak bez bližšieho označenia, ohlásený (č. 1. 79).

Avšak toto odvolanie nevyhovuje predpisom § 390. Trp. v novom znení. Vzdor tomu, že ale nestáva tu prípad použitia predpisov dľa § 391. Trp., ponevác postup dľa tohoto § javí sa tu byť úplne vyčerpaným práve tým, že poškodená žiadala o doručenie rozsudku, čo sa aj stalo. Tým, že tedy bola strane poskytnutá možnosť opravy.

Dodatočným postupom dľa § 391. Trp. — jestli odvolateľ po doručení rozsudku vzdáva sa prevedenia odvolania alebo opozdí sa s prevedením, — že by bola vlastne poskytovaná tejto strane neoprávnená výhoda, aby mohla znova vykonať to, čo raz už zameškala.

Najvyšší súd na sťažnosť poškodenej usnesenie súdnej tabule, pokiaľ ním bolo odmietnuté ohlásenie odvolania, zrušil a súdnej tabuli uložil, aby čo do odvolania ohláseného dňa 19. II. 1926 jednala podľa ustanovenia § 400. bod 4. a § 401. trp. z dôvodov:

Rozsudkom súdu I. stolice bolo šesť obžalovaných sprostých obžaloby, pri čom išlo čiastočne o rôzne trestné činy a dôvody sprostenia neboly čo do všetkých obžalovaných stejné. Preto v tomto prípade nemožno riecť, že vyjadrením poškodenej strany, že »sa proti rozsudku odvoláva«, bolo jasne uvedené, či sa poškodená odvolala pre sprostenie všetkých obžalovaných, či snád len niektorých a či čo do všetkých trestných činov, ktoré byly predmetom obžaloby, či len ohľadom niektorých. Nemožno tedy súhlasíť s tvrdením sťažnosti, že odvolanie tak jak bolo písomne ohlásené dňa 19. februára 1926 vyhovovalo ustanoveniu § 390. trp.

Avšak odmietnutie odvolania dňa 19. februára 1926 písomne ohláseného neodpovedalo zákonu.

Čo sa má stať v prípade, keď písomné ohlásenie odvolania nevyhovuje ustanoveniu § 390. trp., stanoví § 391. trp. Podľa tohoto posledného zákonného ustanovenia, keď vadu písomne ohláseného odvolania zistí prvý súd, nemôže odmietnuť odvolanie, ale má najprv usnesením vyzvať odvolateľa, by vo troch dňoch ústne alebo písomne napravil chybu a pri tom upozorníť odvolateľa, že pokiaľ výzve nevyhoví, bude jeho odvolanie odmietnuté. Teprv, keď odvolateľ tejto výzve nevyhoví, má súd prveí stolice odmietnuť odvolanie.

Pokiaľ súd prvej stolice opomenul previesť pokračovanie určené v § 391. trp. a predložil spisy súdnej tabuli k rozhodnutiu o odvolaní, má podľa § 400. bod 4. a § 401. trp. súdna tabuľa v zasedaní senátu sa usniesť, že odvolanie ohlásené bez udania predmetu, bude spolu so spismi vrátené súdu I. stolice, aby previedol pokračovanie podľa predpisu § 391. trp.

Pokiaľ súdna tabuľa neučinila takého opatrenia v zasedaní senátu, ale následkom odvolania nariadila rok odvolacieho líčenia a v porade dospela k názoru, že je zapotrebné opatrenia podľa § 401. trp. (§ 422. trp.), má jednať podľa ustanovenia tohoto paragrafu, totiž vrátiť odvolanie súdu I. stolice s poukazom, aby previedol pokračovanie podľa predpisu § 391. trp.

Zákon nepriznáva ani súdu I. stolice, ani súdnej tabuľi právo odmietnuť odvolanie, ktoré bolo písomne ohlásené bez udania jeho predmetu, pred tým, než bolo prevedené riadenie predpísané v § 391. trp.

Trojdenňá lehota podľa § 391. trp. súdom určené je samostatná a neodvislá od lehoty k prevedeniu odvolania zákonom v § 388. trp. určenej. Preto pri určení lehoty dľa § 391. trp. nejde o prevedenie odvolania, ale o vysvetlenie ohláseného odvolania tak, aby vyhovovalo ustanoveniu § 390. trp.

Je síce pravda, že i prevedením odvolania má byť docielené aspoň toho, k čomu smeruje ustanovenie § 391. trp., totiž k vysvetleniu neurčitého ohlásenia odvolania a že v prípade zmeškania lehoty k prevedeniu odvolania pozdejším postupom podľa § 391. trp. má strana zachránenú možnosť, aj po uplynutí lehoty k prevedeniu odvolania vysvetliť svoje odvolanie tak, aby nebolo odmietnuté. Avšak táto možnosť nemôže byť strane odňatá tým, že by jej bolo odoprené právo, ktoré jej zákon v § 391. trp. výslovne priznáva.

Medzi ustanovením § 388. trp. o lehote ku prevedeniu odvolania a ustanovením § 391. trp. je krome už naznačeného ešte ten ďalší rozdiel, že podľa ustanovenia § 391. trp. strana musí byť výslovne upozornená na to, že jej písomne ohlásené odvolanie nevyhovuje § 391. trp. a že bude odmietnuté, pokiaľ nebude v 3-dennej lehote vysvetlené, čo pri lehote § 388. trp. nemá miesta.

Ustanovením § 391. trp. chcel zákonodarca zrejme poskytnúť strane možnosť, aby udržala svoje písomne ohlásené odvolanie v tom prípade, kedy strana bola toho presvedčenia, že jej prehlásenie vyhovuje ustanoveniu § 390. trp. a keď súd je názoru opačného.

Ponevác v tomto prípade nebolo dosiaľ prevedené pokračovanie podľa § 391. trp., bol usnesením súdnej tabuľe, pokiaľ táto odmietla odvolanie písomne ohlásené dňa 19. februára 1926 jako nevyhovujúce § 390. trp., porušený zákon v §§ 391., 400. bod 4., 401. a 422. odst. 1. a 2. trp.

Prípady, v ktorých zákon dovoľuje odmietnuť odvolanie, sú výnimočné a vyčerpave vypočítané v zákone. Preto práv súdu na odmietnutie odvolania nelzá rozširovať na iné prípady, zákonom neuvedené.

Smluvný poštovní sluha, poverený vykonávaním služby poštovného posla je verejný úradník vo smysle § 461. trz. (Zm III 102/26 z 12. V. 1926.)

Obžalovaný J. K. uznaný bol súdom I. stolice zločinom dvojnásobnej zprenevery podľa §§ 355., 356. trz. — v dôsledku §§ 92. a 20. trz., ako prečin kvalifikovaným —, ktorý tak spáchal, že jako výmerková poštovní sila poštovného úradu v S. bol poverený poštmajstrom doručovaním pošty vôbec a tiež peňažných zásielok strankám, platebné poukázky vo dvoch prípadoch za adresátov sám podpísal a vyplatil sa majúce sumy 1.300 Kč a 1.500 Kč si ponechal.

V dôvodoch uvádza prvý súd: Tieto činy obžalovaného vyplňujú bezo sporu skutkovú podstatu zločinu zprenevery § 355. trz. sa protiviačeho a podľa § 356. trz. kvalifikovaného.

Naproti tomu však má sedria na základe obhajoby obžalovaného, podporovanej v tom smere udajmi zástupcu poštovnej správy štátnej, za preukázané, že obžalovaný nespáchal tento skutok jako zamestnanec verejný, ale súkromý.

Obžalovaný J. K. nebol štátom do služieb prijatý, ale poštmajstrom, štát naopak ho zo svojich služieb prepustil, u ktorého bol po delší čas pred prevratom a nejaký čas aj po prevrate.

Svedok K. M. výslovne udáva, že štát prepustil zo svojich služieb výpomocného sriadenca J. K. a on jako poštmajster ho najal do služieb jako výmerkovú silu.

Na tieto výmerkové sily dáva poštovní správa každému poštmajstrovi zvláštny paušál t. zv. »výmerok«, z ktorého platí sily, ktoré k určitým výkonom najal podľa svojej mienky a pod svojou vlastnou zodpovednosťou. Také sily však nemajú povinnosti doručovať peniaze. Štát ani týchto, ani poštmajstra nemôže k tomu donútiť. Tak učiniť môže len poštmajster sám, kde prevezme zodpovednosť za svojho štátneho sriadenca vôči tretej osobe. Ovšem štát nezabráňuje poštmajstrom, aby v nedostatku činných síl a pri návale práce dali aj inšie úkony, totiž doručovanie peňazí do obnosu 3.000 Kč. výmerkovým silám na ich vlastné riziko.

Jednou z eventualít definície verejného úradníka, jako ju vymedzuje znenie § 461. trz. však je tá, že dotýčny je podľa svojho úradu, služby či zvláštného poverenia zaviazaný prevádzať štátne úkony verejnej správy atď.

Z toho ale, že štát nebráni poštmajstrom, aby uvedené úkony sverili výmerkovej sile, nemôže byť za žiadnych okolností odvodzované, že sila tá je podľa svojho úradu, služby či zvláštného poverenia zaviazaná tieto úkony prevádzať, že teda je verejným úradníkom alebo zamestnancom, pokiaľ tak nesporne závisí na jej vóli, prípadne aj na vóli tretej osoby (poštmajstra), či táto výmerková sila uvedené úkony prevádza, alebo nie.

Z týchto vývodov plynie tiež, že obžalovaný nebol jako štátny zamestnanec vzatý do prísahy, ale složil podaním ruky sľub, keď ho poštmajster do svojich služieb najímal.

Krome toho poštmajster sám a nikto iný, neznáša v prítomnom prípade škodu, lebo je on za obžalovaného odpovedný.

V dôsledku toho má sedria za to, že obžalovaný vtedy, keď doručoval peniaze M. L. a J. Š., nevykonával to jako verejný úradník, poť zamestnanec, ale jako súkromý zamestnanec poštmajstra.

Súdna tabuľa však na odvolanie verejného žalobcu kvalifikáciu trestného činu zmenila a kvalifikovala čin obžalovaného jako zločin zprenevery v úrade podľa § 463. trz.

Súdna tabuľa prijala skutkový stav veci tak, jako ho prvý súd na základe dôkazov v rozsudku uvedených zistil a vzala podľa výsledku dôkazného pokračovania, zvlášte podľa svedeckých výpovedí zástupcu poštového riaditeľstva a poštmajstra za preukázané aj to, že obžalovaný J. K. bol u poštového úradu v S. výmerkovou silou, ustanovenou podľa nariadenia ministerstva obchodu zo dňa 21. června 1910 a že ako taký složil do rúk menovaného poštmajstra sľub na svedomité vykonávanie služby.

Podľa výpovedi svedka K. M. a doznania obžalovaného bol tento poštmajstrom poverený vykonávaním služby poštového posla u uvedeného poštového úradu a jeho povinnosťou bolo doručovať poštu a peňažné poukázky.

Bol teda obžalovaný so súhlasom dozornej vrchnosti ustanovený jako smluvný sluha a bol podľa zvláštného poverenia zaviazaný vykonávať úkony verejnej správy, prečo ho treba považovať jako verejného úradníka v smysle § 461. trz.

Zpreneverené sumy, ktoré mal doručiť M. L. a J. Š. a ktoré prevyšovali 2.000 Kč, boly jemu sverené následkom tohoto jeho verejného úradu. Výsledkom dokazovania a soznáním obžalovaného bolo zistené ďalej, že obžalovaný falšoval na platebných poukážkach podpisy M. L. a J. Š. a to tým cieľom, aby zpreneveru mohol previesť.

Uvedené okolnosti vyčerpávajú skutkovú podstatu zločinu zprenevery v úrade podľa § 463. trz. a bolo preto potrebné skutkový stav zistený súdom prvej stolice primerane doplniť, rozsudok sedrie, pokiaľ sa týka kvalifikácie trestného činu, zrušiť.

Najvyšší súd zmätočnú sťažnosť obháju obžalovaného zamietol.

Operajúc sa o dôvod zmätočnosti označený v § 385. bod 1. b) trp. tvrdí sťažovateľ, že sa súdna tabuľa právne mýlila, keď kvalifikovala čin obžalovaného podľa § 463. trz. a nie jako súd prvej stolice podľa § 355. a 356. trz., lebo že obžalovaného nelzá považovať za štátneho úradníka, lebo ho nezamestnával štát, ale len poštmajster, ktorý sám za to aj hmotnú zodpovednosť berie, takže za škodu, ktorou by obžalovaný následkom tohoto zamestnania spôsobil, neodpovedá štát, ale poštmajster.

Toto stanovisko zmätočnej sťažnosti je právne mýlné.

Právny pojem verejného úradníka zo stanoviska užívania zákonov trestných daný je v § 461. trz.

Zákon v § 461. trz. stanoví, že za verejných úradníkov treba považovať tie osoby:

a) ktoré dľa svojho úradu alebo svojej služby sú zaviazané prevádzkať štátne úkony verejnej správy, spravodlnosti alebo úkony niektorého municipia, alebo obce a

b) osobv. ktoré prevádzkať tieto úkony sú zaviazané následkom zvláštneho poverenia.

Z toho plynie, že zákon zo stanoviska trestnoprávneho považuje za verejných úradníkov nie len tie osoby, ktoré hore zmienené úkony prevádzajú mocou im svereného úradu alebo služby, ale aj osoby, ktoré tie úkony prevádzajú na základe zvláštneho poverenia.

Zo slov zákona, ktorý hovorí všeobecne len o prevádzaní úkonov podľa zvláštneho poverenia, sa podáva, že toto poverenie môže byť buď všeobecné, t. j. také, ktoré poverenú osobu zaväzuje k prevádzaniu celého radu jednotlivých úkonov, spadajúcich do rámca poverenia, alebo že toto poverenie môže sa vzťahovať buď len na jeden alebo niektoré konkrétne prípady. Má-li takéto zvláštne poverenie nedobudnúť účinnosti, predpokladanej v § 461. trz., je zrejmé a jak to vôbec ani inak není mysliteľné, že musí byť vydané od úradu alebo úradnej osoby k tomu oprávnenej.

Pre riešenie otázky, podľa ktorého ustanovenia trestného zákona treba čin obžalovaného kvalifikovať, či podľa §§ 355 a 356. trz. alebo podľa § 463. trz., je rozhodujúcou tedy okolnosť, či obžalovaný bol v dobe spáchania činu poverený doručovaním poštovných a peňažitých zásielok vôbec a či toto poverenie bolo mu udelené osobou k tomu oprávnenuou.

Oba súdy nižšej stolice zistily, že obžalovaný bol u štátnej poštovej správy v S. viac rokov pred prevratom a aj po prevrate ako poštovní sriadenec zamestnaný, že bol následkom restriktie prepustený, že bol však na základe nariadenia ministerstva obchodu zo dňa 21. června 1910 prednostom poštovného úradu v S. jako výmerková sila opäť do služby prijatý a jako taký že složil sľub do rúk menovaného prednostu úradu na svedomité vykonávanie služby. Ďalej zistily súdy nižšej stolice, že bol obžalovaný poštmajstrom K. M. poverený k doručovaniu poštovných zásielok vôbec a peňažitých zásielok do výšky 3000 Kč privátnym stranám.

Podľa toho bol obžalovaný oprávnený a zaviazaný, aby doručil M. L. peňažitý obnos 1300 a J. S. peňažitú sumu 1500 Kč a tento služebný úkon spadal do rámca zvláštneho poverenia ktoré mu bolo udelené.

Toto zvláštne poverenie bolo obžalovanému udelené prednostom poštovného úradu, ktorému, jako bolo súdmi nižšej stolice zistené, štát k tomu cieľu dával paušál. Prednosta poštovného úradu bol tedy k udeľniu takéhoto zvláštneho poverenia osobou oprávnenuou a poverenie samo stalo sa v rámci úradnej moci a pôsobnosti prednostu poštovného úradu.

Podľa toho nemýlila sa tedy súdna tabuľa, keď obžalovaného v tomto prípade považovala za verejného úradníka v smysle § 461. trz. a keď v dôsledku toho jeho trestnú činnosť podradila pod ustanovenie § 463. trz. a nie pod ustanovenie §§ 355. a 356. trz. a bolo preto zmätočnú sťažnosť v tomto smere na základe § 36. odst. 1. trpnov. jako bezdôvodnú zamietnuť.